

HENRIPEKKA KALLIO

PERÄMEREN Jätehuolto Oy ja lähes 70 muuta yhteisöä vetosivat joulun alla hallitukseen, että kunnallisten yhtiöiden roolia jätemarkkinoilla ei ka-
venneta EU:n sallimista rajoista. Toimitusjohtaja Tuija Ahrikkala kuvattiin Jätekeskus Jäkälän yhdyskuntajätteen välivarastossa.

Jätehuolto uhkaa sirpaloitua

Henripekka Kallio
Tornio

● – Kyllähän tämä vähän huolestuttavalta näyttää, sanoo Perämeren Jätehuolto oy:n toimitusjohtaja Tuija Ahrikkala.

Viiden kunnan perustama yhtiö hoitaa noin 60 000 merilappilaisen jätteitä. Yhtiö aikoo ryhtyä etsimään biojätteille käsittelypalvelua samalla tavoin kuin se teki polttokelpoisille jätteille joitain vuosia sitten.

– Biojätteen kompostointi on tulossa meillä tiensä päähän, koska emme saa lopputuotetta mihinkään, Ahrikkala taustoittaa.

Tällä hetkellä Perämeren Jätehuolto hoitaa sekä asumisessa että yrityksissä syntyvät biojätteet. Uusien pykälien takia yrityksiltä kerätty osa biojätteestä muuttuu kuitenkin markkinaehtoiseksi.

Ahrikkalan mukaan pienten jätteenkuljetusyritysten vaihtoehtoksi jää ostaa keräämilleen yritysjätteille käsittelypalveluita isommilta kilpailijoiltaan, järjestää käsittely itse, tai olla keräämättä yritysten jätteitä, jolloin ne jäävät jätettä tuottavan yrityksen itsensä vastuulle.

– Kävin viime kesänä kiertämässä kaikki alueemme isommat jätteenkuljetusyritykset, mutta yhdelläkään ei ollut mielenkiintoa järjestää yritysten biojätteen välivarastointia ja käsittelyn kilpailutusta, Ahrikkala kertoo.

Meri-Lapissa yrityksiltä kertyy niin vähän biojätettä, ettei se kummoinen bisnes. Biojätehuollon kustannukset todennäköisesti nousevat, jos asumisen ja yritysten biojätteitä ryhdytään kuljettamaan ja varastoimaan erikseen.

TAUSTA

Vaikutuksista ei ole juuri tietoa

● Ympäristöministeriössä valmistellussa lakiesityksessä korostuu poikkeuksellisen selvästi epävarmuus. Esityksessä todetaan, että muutosten vaikutuksia voi arvioida vain suuntaa-antavasti, koska monet vaikutuksista ovat vaikeasti määriteltävissä ja mitattavissa, eikä niistä ole tutkimustietoa.

● Kuntien vastuuta jätehuollosta ollaan muuttamassa jo kolmatta kertaa 2000-luvulla. Elinkeinoelämän yhdyskuntajätteen huolto poistettiin kuntien vastuulta vuonna 2007.

● Kuntien vastuulle kuuluu nyt 56 prosenttia yhdyskuntajätteen kokonaismäärästä.

● Hallitus aikoo seuraavaksi uudistaa jätelakia luomalla jätteille ja sivuvirroille markkinapaikan.

Lähde: HE 195/2017

Iso siivu kuntien jätehuollosta yksityistetään

- Hallitus on siirtämässä noin kymmenesosan kunnallisesta jätehuollosta suurille jäteyrityksille.
- Kotitalouksien jätemaksut todennäköisesti nousevat.

Henripekka Kallio

● Hallitus on yksityistämässä kymmenesosan kunnallisesta jätehuollosta. Joulun alla eduskunnalle annettu jätelain muutos nostanee kotitalouksien jätemaksuja.

– Kuntien jätelaitokset ovat arvioineet, että jätemaksuja täytyy nostaa 10–30 prosenttia, kertoo kunnallisia jätelaitoksia edustavan Suomen Kiertovoima ry:n toimitusjohtaja Riku Eksymä.

Todennäköisimmin kotitalouksien jätemaksut nousevat pikku-paikkakunnilla ja alueilla, joille kunnat ovat viime vuosina rakentaneet uusia jätteenkäsittelylaitoksia.

Yksityistäminen toteutetaan lopettamalla kunnilta velvollisuus hoitaa koulujen, sairaaloiden ja muiden julkisten palveluiden jätehuolto. Kunnilla säilyisi yksinoikeus vain asumisessa syntyviin

jätteisiin ja osaan kunnan omissa toiminnoissa syntyvistä jätteistä.

Kuntien jätelaitokset voisivat jatkossa osallistua julkishallinnon jätehuoltoon enää vain markkinaehtoisesti tai silloin, kun yksityistä jätehuoltoa ei ole tarjolla, tai se on kohtuuttoman hintaista.

KUNTIEN MAHDOLLISUUTTA tarjoa jätteenkäsittelyä yrityksille kirstetään samanaikaisesti toista kautta. Tähän asti kuntien jätteyhtiöt ovat voineet hankkia enintään 20 prosenttia liikevaihdostaan myymällä käsittelypalveluita yksityisille jätemarkkinoille. Tämä ulosmyynnin yläraja on määritelty EU:n hankintadirektiivissä.

Suomessa hallitus otti jo aiemmin EU:ta tiukemman linjan ja määräsi hankintalaissa, että ulosmyynnin raja laskee ensi vuonna viiteen prosenttiin liikevaihdosta. Nyt jätelain uudistuksessa muutos vahvistetaan, mutta sille

on tulossa siirtymäaikaa vuoteen 2030 asti.

Lakiesityksessä arvioidaan, että muutokset pienentävät kuntien jätelaitosten noin 430 miljoonan euron kokonaisliikevaihtoa 40–56 miljoonalla eurolla vuodessa. Kunnilta poistettava toiminta siirtynee pääosin muutaman suuren yksityisen jätehuoltoyrityksen bisnekseksi.

UUDISTUS NOSTANEE kotitalouksien maksuja, koska kuntien roolin kaventaminen heikentää niiden tehokkuutta jätemarkkinoilla.

– Kuntien jätelaitokset ovat voineet hyödyntää markkinaehtoisia tulovirtoja tuottaessaan omakustannushintaan palveluita kuntamistajilleen. Sen ansiosta kotitalouksien jätemaksut on pystytty pitämään suhteellisen alhaisina, Eksymä kertoo.

Kuntayhtiöiden on syytetty huoneeseen yksityisillä jätemarkki-

noilla kuntalaisten jätemaksujen tuella, mutta Eksymän mukaan väitteet ovat perättömiä.

– Kilpailu- ja kuluttajavirasto on tutkinut väitteitä, eikä näyttöä mistään laittomuuksista ole löytynyt. Markkinaehtoinen toiminta on ollut riittävän eriytettyä.

HALLITUS PERUSTEE kuntien roolin kaventamista kilpailun edistämiseksi ja yritystoiminnan kehittämiseksi. Eksymän mukaan lainmuutokset voivat kuitenkin kääntyä tarkoitustaan vastaan.

Kuntien jätteyhtiöt ovat rakentaneet vuosikymmenen aikana miljardilla eurolla jätteenpolttolaitoksia sekä biokaasu- ja kompostointilaitoksia.

Jatkossa näitä laitoksia on nykyistä vaikeampaa käyttää yksityisten yritysten jätteen käsittelyyn.

– Infra ei rakenneta hetkessä. Se tulee olemaan kriittinen kysymys yksityiselle puolelle, Eksymä sanoo.

Eksymän mielestä jätehuollon koordinointi kannattaisi jättää kunnille ja kunnallisia jätteyhtiöitä tulisi käyttää alustana yksityisten jätteyritysten kehittämiseksi.

– Jätehuolto on suuruuden ekonomia. Mitä yhteneväisempiä arvoketjut jätehuollossa ovat, sitä paremmin eri hankkeet voivat hyödyntää niitä.

Norjassa kuntien rooli on rajattu vain asumisessa syntyviin jätteisiin ja Irlannissa kuntien rooli on vieläkin suppeampi.

Molemmissa maissa on pulaa jätteenkäsittelykapasiteetista. Ruotsissa ja Tanskassa kunnilla on laaja vastuu jätehuollosta ja molemmissa maissa yhdyskuntajätteitä kierrätetään paremmin kuin Suomessa.